

Utkast till lagrådsremiss Sänkt straffbarhetsålder för allvarliga brott

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor avstyrker förslaget att införa en differentierad straffbarhetsålder och att sänka straffbarhetsåldern till 13 år.

MUCF har tidigare lämnat ett remissvar på ett förslag om att sänka straffbarhetsåldern till 14 år (SOU 2025:11, Ju2025/00206). I likhet med i stort sett alla remissinstanser och en övervägande andel av experterna i utredningen avstyrkte myndigheten då de förslag som lämnades. Det förslag som nu lämnas är i huvudsak detsamma som det tidigare, förutom att straffbarhetsåldern nu föreslås sänkas till 13 år. De motiv som anförs för förslaget är också desamma som anfördes i utredningen. De argument som myndigheten anförde mot att sänka straffbarhetsåldern till 14 år gäller i minst lika hög grad mot att sänka den till 13 år.

Straffbarhetsåldern på 15 år har varit gällande i Sverige under lång tid. Den är djupt förankrad i det allmänna rättsmedvetandet och känd av allmänheten. Utifrån forskning och beprövad erfarenhet anses barn under den åldern inte ha utvecklat tillräckligt kognitiv förmåga eller mognad för att hållas straffrättsligt ansvariga. Myndigheten anser att införandet av en tillfällig sänkning av straffbarhetsåldern skulle innebära stora avsteg från Sveriges normala rättsprinciper.

MUCF anser inte att utredningen kunnat presentera tillräckliga bevis för att en sänkt straffbarhetsålder skulle leda till minskad brottslighet bland unga. Myndigheten delar även den oro som flera experter uttrycker för att det finns en risk för att fler unga återfaller i brottslighet och att ännu yngre barn riskerar att dras in i kriminalitet på grund av sänkt straffbarhetsålder.

MUCF anser vidare att förslaget om en sänkning av straffbarhetsåldern endast för vissa brott innebär betydande betänkligheter av både principiellt och praktiskt slag. Det skapar en osäkerhet kring vilka handlingar som är straffbara. Den bedömning som polis, åklagare och domstolar gör kommer att bli avgörande för vilka handlingar som bedöms vara straffbara. Denna bedömning kan i vissa fall ske efter det att händelsen inträffat.

Förslaget är problematiskt utifrån ett barnrättsperspektiv och Sveriges åtagande enligt barnkonventionen. En sänkning av straffbarhetsåldern till 13 år innebär att Sverige i ytterligare utsträckning frångår FN:s rekommendationer till medlemsländerna att inte sänka straffbarhetsåldern.

MUCF delar Kriminalvårdens bedömning att den myndigheten i dagsläget saknar förutsättningar att ansvara för verkställighet av påföljder som 13-åringar döms till. Myndigheten saknar tillräcklig erfarenhet och kompetens för att arbeta med barn och unga. Det gäller särskilt då den enligt förslaget ska få ansvar för att bedriva grundskola, anpassad grundskola, specialskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola för barn som avtjänar fängelsestraff. Kriminalvården befinner sig, enligt egen utsago, redan idag i ett ansträngt läge.

MUCF delar utrednings bedömning av att Sverige befinner sig i en särskild situation där ungas brottslighet är ett allvarligt samhällsproblem, och där andra unga även är brottsoffer, men att en sänkning av straffbarhetsåldern inte är rätt åtgärd för att möta denna situation.

Det har under senare tid tagits fram och beslutats om ett flertal skärpningar av lagar och regler för att motverka barns och ungas kriminalitet. MUCF anser att det är svårt att överblicka konsekvenserna av de olika förslagen och hur dessa påverkar ungas brottslighet och att det med den utgångspunkten vore olämpligt med en sänkning av straffbarhetsåldern.

I detta ärende har generaldirektör Magnus Jägerskog beslutat. Remissamordnare Kenneth Condrup har varit föredragande.

Magnus Jägerskog
Generaldirektör

Kenneth Condrup
Remissamordnare